Lietas Nr. A420177515
Lietas arhīva Nr. A42-02804-16/2

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 13.decembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Audzere,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Valsts ieņēmumu dienestam izsniegt /pers. A/ bijušā Valsts ieņēmumu dienesta ierēdņa /pers. B/ kārtējā gada deklarāciju publiski pieejamo daļu par 2010., 2011., 2012. un 2013.gadu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ kā zvērināts advokāts un juridiskās palīdzības sniedzējs krimināllietā Nr.12812002606 vērsās Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – dienests) ar lūgumu izsniegt trešās personas – dienesta bijušā ierēdņa /pers. B/ – kārtējā gada deklarāciju par 2010., 2011., 2012. un 2013.gadu publiski pieejamo daļu (turpmāk arī – strīdus deklarācijas).

[2] Ar dienesta 2015.gada 4.februāra lēmumu Nr.22.1/L-4454 (turpmāk – lēmums) pieteicējam atteikts izsniegt pieprasīto informāciju.
Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.
[2.1] 2010.gada 7.aprīlī /pers. B/ tika atstādināts no ierēdņa amata pienākumu izpildes, tāpēc ka pret viņu bija uzsākta kriminālvajāšana. 2014.gada 30.septembrī krimināllietā Nr.12812002606 spēkā stājās tiesas spriedums, ar kuru /pers. B/ atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Ņemot vērā minēto un Valsts civildienesta likuma 39.panta pirmajā un otrajā daļā noteikto, /pers. B/ ir uzskatāms par atbrīvotu no valsts civildienesta ar atstādināšanas dienu – 2010.gada 7.aprīli. Neskatoties uz apstākli, ka /pers. B/ periodā līdz stājās spēkā tiesas spriedums iesniedza kārtēja gada deklarācijas, atbilstoši šā brīža faktiskajai un tiesiskajai situācijai sabiedrības locekļiem nepastāv tiesiska un aizsargājama interese iegūt ziņas par trešās personas kārtējā gada deklarācijām, kas iesniegtas pēc atstādināšanas.
[2.2] Lai arī trešās personas strīdus deklarācijas līdz 2014.gada 25.oktobrim bija pieejamas dienesta publiskojamā datu bāzē, tajās norādītās ziņas satur personas datus. Atbilstoši šā brīža tiesiskajai un faktiskajai situācijai dienests nekonstatē nevienu no Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem pamatiem. Tādējādi, ievērojot Fizisko personu datu aizsardzības likuma 6.pantā un 10.panta pirmās daļas 2.punktā noteikto, dienestam šobrīd nav tiesiska pamata izpildīt pieteicēja informācijas pieprasījumu. Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 6.pantu un Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 1.punktu pieprasītā informācija ir kļuvusi par ierobežotas pieejamības informāciju.

[3] Nepiekrītot minētajam, pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu, kurā lūgts uzlikt dienestam par pienākumu izsniegt pieteicējam strīdus deklarācijas.
Pieteikums pamatots ar turpmāk minēto.
[3.1] /pers. B/ strīdus deklarācijas, kas bija publicētas un pieejamas ikvienam līdz 2014.gada 25.oktobrim, ir vispārpieejama informācija. Uz vispārpieejamu informāciju nav attiecināmi Fizisko personu datu aizsardzības likumā paredzētie datu apstrādes un Informācijas atklātības likumā paredzētie informācijas izsniegšanas ierobežojumi. Liegums piekļūt vispārpieejamai informācijai aizskar pieteicēja Latvijas Republikas Satversmes 100.pantā, kā arī starptautiskajos un Eiropas Savienības tiesību aktos garantētās tiesības saņemt informāciju.
[3.2] Saskaņā ar likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" ietverto regulējumu valsts amatpersonu deklarācijas publiski pieejamai daļai ir piešķirts vispārpieejamas informācijas statuss. Tādējādi likumdevējs ir paredzējis, ka šādas informācijas izpaušana nerada personas tiesību uz datu aizsardzību aizskārumu.
Pretēju slēdzienu nevarētu izdarīt pat tad, ja pieņemtu, ka /pers. B/ strīdus deklarācijas līdz ar atbrīvošanu no valsts civildienesta ar atstādināšanas dienu ir kļuvušas par ierobežotas pieejamības informāciju. Šādā gadījumā atbilstoši Informācijas atklātības likuma 5.panta sestajai daļai trešās personas strīdus deklarācijas ierobežotas pieejamības informācijas statusu būtu zaudējušas, jo tās savulaik ir bijušas publiski pieejamas dienesta Publiskojamā datu bāzē. Personas datiem, kas uz tiesiska pamata jau reiz ir bijuši sabiedrībai pieejami, nav piemērojami ierobežotas pieejamības informācijas izsniegšanas ierobežojumi un kārtība.
[3.3] Līdz ar ierēdņa atstādināšanu netiek pārtrauktas valsts civildienesta attiecības. /pers. B/ pēc atstādināšanas atzina sev par saistošiem valsts amatpersonām normatīvajos aktos noteiktos pienākumus un ierobežojumus, tostarp pienākumu iesniegt dienestā valsts amatpersonas kārtējā gada deklarāciju. Tādējādi trešā persona ar savu rīcību ir devusi piekrišanu, kas atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 1.punktam ir viens no tiesiskajiem pamatiem personas datu apstrādei.
[3.4] Ikvienam ir tiesības saņemt patiesu un tiesiskajai situācijai atbilstošu informāciju, ka /pers. B/ pēc atstādināšanas no amata turpināja valsts civildienesta attiecības ar dienestu. Valsts civildienesta likuma 39.panta pirmā un otrā daļa regulē ierēdņa un valsts pārvaldes iestādes mantiskās attiecības ierēdņa atstādināšanas gadījumā – norma neietekmē informācijas pieejamību.

[3.5] Ņemot vērā, ka strīdus deklarācijas jau reiz ir bijušas publiski pieejamas un /pers. B/ ir devis piekrišanu deklarācijās ietverto datu apstrādei, nav pamata konstatēt, ka pieteicēja pieprasītās informācijas izsniegšana /pers. B/ var nodarīt reālu kaitējumu. Lēmums nenodrošina taisnīgu līdzsvaru starp /pers. B/ tiesībām uz personas datu aizsardzību un pieteicēja tiesībām uz informāciju.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemts dienesta paskaidrojums, kurā norādīts, ka dienests pieteikumu uzskata par nepamatotu, atsaucoties uz lēmumā ietverto argumentāciju.

Motīvu daļa

[5] Konkrētajā lietā ar Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2016.gada 18.augusta spriedumu atcelts Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 8.janvāra spriedums daļā par pienākuma uzlikšanu dienestam izsniegt pieteicējam informāciju un lieta šajā daļā nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmā daļa noteic, ka tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

Tātad tiesa, taisot spriedumu, vadās no Augstākās tiesas spriedumā minētās tiesību normu interpretācijas.

[6] Izskatāmajā lietā pieteicējs lūdz uzlikt par pienākumu dienestam veikt faktisko rīcību – izsniegt dienesta bijušā ierēdņa /pers. B/ kārtējā gada deklarāciju publiski pieejamo daļu par 2010., 2011., 2012. un 2013.gadu. Līdz ar to tiesa pārbaudīs, vai pastāv priekšnoteikumi šādas faktiskās rīcības veikšanai.

[7] Saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 2.panta pirmajā daļā izvirzīto likuma mērķi, sabiedrībai ir jābūt pieejamai informācijai, kura ir iestādes rīcībā. Minētā panta trešā daļa kā pamatprincipu, kas regulē tiesības uz informāciju, noteic, ka valsts iestāžu rīcībā esošā informācija ir pieejama sabiedrībai visos gadījumos, ja vien likumā nav noteikts citādi. Tādejādi par vispārpieejamu atzīta tāda informācija, kas nav klasificēta kā ierobežotas pieejamības (Informācijas atklātības likuma 4.pants).

Informācijas atklātības likuma 10.panta trešā daļa noteic, ka vispārpieejamo informāciju sniedz arī pēc privātpersonas pieprasījuma. To sniedz jebkuram, kas to vēlas saņemt, ievērojot personu vienlīdzību informācijas iegūšanā. Pieprasītājam nav īpaši jāpamato sava interese par vispārpieejamu informāciju, un to viņam nevar liegt tāpēc, ka šī informācija neattiecas uz pieprasītāju.

No minētajām tiesību normām secināms, ka pieteicējam ir tiesisks pamats strīdus deklarācijas pieprasīt un saņemt, ja tajās norādītā informācija nav klasificēta kā ierobežotas pieejamības.

Arī Augstākā tiesa paudusi viedokli par tiesību uz informāciju ārkārtīgi svarīgo nozīmi, nosakot, ka to demokrātiskā sabiedrībā nav iespējams pārvērtēt, jo šīs tiesības ir būtiskas sabiedrības vērtību nodrošināšanai. Tiesības uz informāciju kā tiesību uz vārda brīvību sastāvdaļa neatņemami ir viens no demokrātiskas sabiedrības pamatiem *(Sk. Augstākās tiesas 2007.gada 8.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-194/2007 14.punktu)*.

Līdz ar to tiesa noskaidros, vai strīdus deklarācijās ietvertā informācija ir klasificējama kā ierobežotas pieejamības.

[8] Likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 23.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka valsts amatpersonai ir pienākums noteiktā termiņā un kārtībā iesniegt kārtējā gada deklarāciju. Minētā likuma 24.pants noteic, kāda informācija norādāma valsts amatpersonas deklarācijā.

Saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 26.panta pirmo daļu deklarācijai ir publiski pieejamā un publiski nepieejamā daļa.

Ar publisko pieejamību šā likuma izpratnē saprotamas ikvienas personas tiesības iepazīties ar jebkuras valsts amatpersonas deklarācijām, kā arī publicēt tajās ietvertās ziņas (likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 26.panta trešā daļa).

Tiesa konstatē, ka atbilstoši minētajām tiesību normām ar deklarācijā norādīto informāciju, kas ir ietverta deklarācijas publiski pieejamajā daļā, ir tiesības iepazīties ikvienam sabiedrības loceklim, tāpēc šī informācija nav klasificējama kā ierobežotas pieejamības.

[9] Dienests lēmumā *(lietas 16.-21.lapa)* norāda, ka valsts amatpersonas deklarācijas publiskajā daļā norādītā informācija ir atzīstama par personas datiem un ikvienai fiziskajai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību. Tāpēc, ņemot vērā to, ka dienesta ieskatā /pers. B/ nav uzskatāms par dienesta ierēdni kopš 2010.gada 7.aprīļa, dienests nekonstatē pamatu personas datu apstrādei un strīdus deklarāciju izsniegšanai.

[9.1] Fizisko personu datu aizsardzības likuma 3. un 4.punkts noteic, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu un personas datu apstrāde cita starpā ir arī to izpaušana trešajām personām. Saskaņā ar minētā likuma 7.pantu personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja likumā nav noteikts citādi un ja ir vismaz viens no minētajiem nosacījumiem: 1) ir datu subjekta piekrišana; 2) datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu; 3) datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai; 4) datu apstrāde nepieciešama, lai aizsargātu datu subjekta vitāli svarīgas intereses, tajā skaitā dzīvību un veselību; 5) datu apstrāde nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrības interešu ievērošanu vai realizētu publiskās varas uzdevumus, kuru veikšanai personas dati ir nodoti pārzinim vai pārraidīti trešajai personai; 6) datu apstrāde ir nepieciešama, lai, ievērojot datu subjekta pamattiesības un brīvības, realizētu pārziņa vai tās trešās personas likumiskās intereses, kurai personas dati atklāti.

Tiesa konstatē, ka daļa no informācijas, pēc kuras persona var tikt identificēta, piemēram, personas vārds, uzvārds, ieņemamais amats, mantiskais stāvoklis ir iekļauta valsts amatpersonas deklarācijas publiski pieejamajā daļā.

[9.2] Likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" mērķis ir nodrošināt valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radinieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, veicināt valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai.

Secināms, ka sabiedrības interešu aizsardzība ir izvirzītā likuma mērķa prioritāte un tā sasniegšanas nolūkā likumdevējs ir paredzējis konkrētus mehānismus, kā sabiedrība var pārliecināties par valsts pārvaldes rīcības atbilstību tās interesēm, tajā skaitā arī personu tiesības iepazīties ar jebkuras valsts amatpersonas deklarācijām. Minētais veicina sabiedrības uzticību valsts pārvaldei, kas ir svarīgs demokrātiskas un tiesiskas valsts elements.

Likumdevējs personas datu aizsardzības nolūkā ir noteicis, ka valsts amatpersonu deklarācijām ir gan publiski pieejamā, gan publiski nepieejamā daļa. Tomēr, ņemot vērā valsts amatpersonu īpašo statusu un atbildību sabiedrības priekšā, izvērtējot samērīguma apsvērumus, likumdevējs nonācis pie secinājuma, ka valsts amatpersonu datiem nepieciešams noteikt nedaudz zemāku aizsardzības slieksni, lai tiktu nodrošināts valsts pārvaldes pārskatāmības elements. Tādejādi atsevišķi personas dati, kas citādi būtu klasificējami kā ierobežotas pieejamības informācija, attiecībā uz valsts

amatpersonām atzīstami par vispārpieejamiem.

Valsts amatpersonas dati, kas nav nepieciešami minētās funkcijas īstenošanai, tiek iekļauti deklarācijas publiski nepieejamajā daļā un sabiedrībai, izņemot atsevišķus gadījumus, kas minēti Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.pantā, nav pieejami.

Arī judikatūrā nostiprināta atziņa, ka valsts amatpersonām kā vienotas valsts pārvaldes sastāvdaļai, pildot dienesta pienākumus, ir jādarbojas sabiedrības interesēs, tādējādi gūstot sabiedrības uzticību, un jānovērš jebkādas šaubas par iespējamu valsts amatpersonas ieinteresētību konkrēta lēmuma vai rīcības rezultātā, proti, jānovērš interešu konflikta situācijas iespējamība. Līdz ar to valsts amatpersonas vairāk kā jebkuras citas personas ir pakļautas dažādiem ierobežojumiem un atrodas pastiprinātā sabiedrības uzmanības lokā *(sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 21.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-394/2006 8.1., 8.2.punktu, 2009.gada 26.marta sprieduma lietā Nr.SKA-68/2009 10.punktu)*.

[9.3] Tomēr dienesta ieskatā, /pers. B/ valsts amatpersonas statusu ir zaudējis no 2010.gada 7.aprīļa, un tāpēc sabiedrības locekļiem nav tiesiski aizsargājama interese iegūt strīdus deklarācijās norādīto informāciju.

Turpmāk pārbaudīs, vai šis dienesta arguments atzīstams par pamatotu.

[9.4] Atbilstoši lietas faktiskajiem apstākļiem, par ko lietā strīda nav, ar 2010.gada 7.aprīļa rīkojumu /pers. B/ tika atstādināts no dienesta ierēdņa amata.

Neskatoties uz minēto, /pers. B/ atstādināšanas periodā, atbilstoši likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 23.panta pirmās daļas 2.punktam, iesniedza strīdus deklarācijas, kas attiecīgi tika publicētas dienesta publiskojamo datu bāzē (minētā likuma 26.panta sestā daļa).

2014.gada 30.spetembrī krimināllietā Nr.12812002606 stājās spēkā tiesas spriedums, ar kuru /pers. B/ atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Līdz ar to /pers. B/, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 39.panta pirmo un otro daļu, atbrīvots no amata ar atstādināšanas dienu. Attiecīgi, /pers. B/ iesniedzis deklarāciju, beidzot pildīt amata pienākumus (likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 23.panta pirmās daļas 3.punkts). Atstādināšanas periodā iesniegtās strīdus deklarācijas minētajā dienesta datu bāzē vairs nav pieejamas.

[9.5] Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 39.panta pirmo un otro daļu, ja pret ierēdni ir uzsākta kriminālvajāšana, iestādes vadītājs var atstādināt ierēdni no amata pienākumu izpildes, apturot darba samaksas izmaksu par turpmāko laiku no atstādināšanas dienas un, ja ierēdnis tiek atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījum izdarīšanā, darba samaksu par atstādināšanas laiku neizmaksā un viņš uzskatāms par atbrīvotu, skaitot no atstādināšanas dienas.

Minētā likuma 41.panta 1.punkta l) apakšpunkts noteic, ka valsts civildienesta attiecības izbeidzas, ja ierēdnis ar iestādes vadītāja lēmumu tiek atbrīvots no ierēdņa amata sakarā ar tiesas spriedumu krimināllietā.

No Valsts civildienesta likuma 39.panta izriet, ka notiesājoša sprieduma gadījumā tiesiskās attiecības ar valsts civildienesta ierēdni attiecībā uz viņa darba samaksu tiek ietekmētas ar atpakaļejošu spēku, liedzot tiesības uz darba samaksu par atstādināto laiku.

Tomēr nevar uzskatīt, ka Valsts civildienesta likuma regulējums sniedzas tik tālu, lai tas skartu arī jautājumu par valsts amatpersonu deklarāciju pieejamību. Tādejādi no minētās tiesību normas neizriet fakts, ka atstādināšanas laika periodā līdz notiesājoša sprieduma spēkā stāšanās brīdim ierēdnis zaudē savu civildienesta ierēdņa statusu. Arī atstādināšanas laikā ierēdnis, kaut arī faktiski nepildot amata pienākumus, ir ierēdņa statusā un tādejādi iesniedz valsts amatpersonas kārtējās gada deklarācijas. Tikai pēc notiesājoša sprieduma krimināllietā ierēdnis savu piederību valsts civildienestam zaudē. Ar šo brīdi arī izbeidzas viņa valsts amatpersonas statuss un pienākums iesniegt kārtējās gada deklarācijas.

Arī uz atstādinātu valsts civildienesta ierēdni pēc notiesājoša sprieduma krimināllietā ir attiecināms vispārējais regulējums par viņa iesniegto kārtējo gada deklarāciju pieejamību. Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 4.pantam šādas deklarācijas atzīstamas par vispārpieejamu informāciju un atbilstoši šā likuma 2.panta trešajai daļai un 10.panta trešajai daļai ir pieejamas sabiedrībai.

Turklāt, jāņem vērā, ka tiesību normas neparedz pienākumu dienestam dzēst valsts amatpersonu deklarāciju publiski pieejamās daļas no dienesta datu bāzes, tāpēc ka ierēdnis ar spriedumu ir atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un atbrīvots no amata ar atstādināšanas dienu.

[9.6] Līdz ar to dienesta arguments, ka /pers. B/ valsts amatpersonas statusu ir zaudējis no 2010.gada 7.aprīļa un tāpēc sabiedrības locekļiem nav tiesiski aizsargājama interese iegūt strīdus deklarācijās norādīto informāciju, nav pamatots.

[10] Apkopojot minēto, secināms, ka dienests nepamatoti atteicis pieteicējam izsniegt pieprasīto informāciju – bijušā dienesta ierēdņa /pers. B/ kārtējā gada deklarāciju publiski pieejamo daļu par 2010., 2011., 2012. un 2013.gadu. Līdz ar to tiesai ir jāuzdod iestādei pienākumu izsniegt pieteicējam minēto informāciju.

[11] Par pieteikuma iesniegšanu un lietas ierosināšanu tiesā ir samaksāta valsts nodeva 28,46 *euro* apmērā *(lietas 15.lapa)*.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Savukārt Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punkts noteic, ka valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc tiesas vai tiesneša nolēmuma stāšanās spēkā Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Ņemot vērā minēto, pieteicējas labā no atbildētājas Latvijas Republikas piespriežama samaksātā valsts nodeva 28,46 *euro* apmērā, kas atlīdzināma no Valsts ieņēmumu dienesta budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251. un 255.panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda:

1. Apmierināt /pers. A/ pieteikumu.
2. Uzlikt par pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam piecpadsmit dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izsniegt /pers. A/ bijušā Valsts ieņēmumu dienesta ierēdņa /pers. B/ kārtējā gada deklarāciju publiski pieejamo daļu par 2010., 2011., 2012. un 2013.gadu.
3. Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. A/ (personas kods: /personas kods/, deklarētā adrese: /adrese/), valsts nodevu 28,48 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot

kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese S.Audzere